

наведи телефон

Луимә СЭрипос

28.03.2024
№ 6 (1312)

www.khanty-yasang.ru

Основана 11 февраля 1989 года

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru

А. Васильева вӑрум хури

«Лыжнёй Андрея» нампа лёңх 15 тӑлыг ёмтыс

Ты этпос 1-4 хӑталыт Хӑльӑс районт ӧлнӑ мӑхум товтыл хӑйтсыт, ты касыл «Лыжнёй Андрея» лӑваве. Кӑсың тӑлы-тӑяг Саранпӑвилныл ос Кульпасныл мӑньлат ӑгит-пыгыт, нӑврамыт Лӧпмусн товтыл минӑгыт. Ты урыл потыр 3 лӧпсыт ловиньтӑн.

**Ты
номерт
ловиньтӑн:**

Россия Президент
та пӑриявес

Тав лёңхе хосыт
мӑньлат хӧтпат ань
минӑгыт

Сӑлыт пусмалтам
мӑньци нӑ

▶ 2

▶ 3

▶ 7

Щӑнь лӑтңыл
потрыт хассӑв

Мӑ-вит янытлан
ёмас сымпа нӑкве

Мирыт ӑрганыл
атнӑ хум

Этпос яныгман
кастыл мӑйлысыт

▶ 10-11

▶ 13

▶ 14

▶ 16

Россия Президент та пәриявес

Мәньполь этпос 15-17 хөталыт сый Россия мәв янытыл Президент пәриясүв. Бюллетень-нәпакт нила хөтпа хансым олсыт – ты Владислав Даванков, Владимир Путин, Леонид Слуцкий ос Николай Харитонов.

Хүрум хөтал сый мәхум нәпак тәратаңкве ёхталасыт.

Ханты-Мансийск үст мәньполь этпос 15 хөталт алпыл, мәхум уш рүпитаккве овылтахаманыл порат, ДК «Октябрь» колн округ кўщай нә Наталья Комарова ёхталас.

Өвлэт та колт люля-хөлум мәхум аквматэрт сунсыглахтуңкв, халанылт потыртаңкве патсыт. Кўщай нә нәглыс, пуссын таве пәслуңкве патсаныл, тав нәпак вис, мәнь колнакн щалтсас, кәтпос пиныс ос нәпаке кумыска тәтапн та тәртыстә.

Тав ётә Пуртовыт сәв нйврамың щәмья пәслахтас. Тән пуссын мәнь нйврамың тәгыл тув ёхтысыт, щәниг-әщиг пыганән, әгиянән, маня-нән Наталья Владимировна ёт люляхөлсыт, потрамасыт.

Округув янытыл хүрум хөтал сый сәв хөтпа нәпак тәратаңкве ёхтала-

сыт, пуссын аквёет 87% хөтпа. Элын өлнә пәвлытын ос сәлы үрнә мәхманув палт нәпак тәртнә тәтап сәртын тув тотыглавес. Тох ты кәсың хөтпа такви номтә патум кандидат мәгсыл кәтпос пиныс.

Нәпак тәратан вәр-малъ овылтым элы-пәлт «викторина» ёнгил вәр-вес, тот матсәвит ләтңыт ювле хансуңкве эрыс. Та юи-пәлт хөтпа номерыл ёхтаве ос та хүрум хөтал сый нәпак тәратан колт волонтёрыт рүпитасыт. Тән кәсың хөтпа номере суссаныл ос элумхөлас телефонән пишма ёхтыс, тав маныр мүйлупсал миве, тот хансым олыс. Тәва хөтпат өлнә колыл, мәшинал ос мөт яныг мүйлупсал майвёсыт. Щар мәнь мүйлупсал «Югра» ләтңыл хансым пәсыл мәхум майвёсыт, нәмхотыют тәтыл кәтыл сысы ат минас.

Пуссын бюллетень-нәпакыт ловиньтым юи-

пәлт тамле тәла осн-патыс: округув янытыл Владимир Владимирович Путин мәгсыл 86, 71 % хөтпат (ты 860 сөтыра 987 элумхөлас) нәпак тәратасыт, Вячеслав Андреевич Даванков 2,45 % (ты 24 сөтыра 289 элумхөлас), Николай Михайлович Харитонов 5,56 % (ты 55 сөтыра 189 элумхөлас) ос Леонид Эдуардович Слуцкий мәгсыл 4,43 % (ты 44 сөтыра 2 элумхөлас).

Россия янытыл Владимир Путин – 87,28 %; Вячеслав Даванков – 3,85 %; Николай Харитонов – 4,31 %; Леонид Слуцкий – 3,20 %.

Щар сәв хөтпа ань рүпитан Россия Президентув мәгсыл нәпак тәратасыт. Ты тәл Донецкий ос Луганский народ-

ный Республикагт өлнә мәхум Президент пәриян мәгсыл ос нәпак тәратасыт. Тәва пәвлыт ос үсыт Украина пәлыл акваг кос пәтлуптавёсыт ос мәхум хот ат рохтысыт, пәриян мән пуссын ёхталасыт.

Кәсың элумхөлас пәрияңкве таңхыс. Мир сәвыңпәлэ ләвсыт, тән мирың мәт өлуңкве таңхёгыт, мәхум халанылт ул вос халмалтахтёгыт, юртыңыщ вос өлэгыт, нәматарыл вори ул вос тотёгыт.

Мән округувт нәпак тәратан колытын ялнә мәгсыл тәва хөтпат пүмыщ щирыл манос такви мир маснутыл масхатыгласыт.

Пыть-Ях үст мәньлат нә чебурашкаг масхатыглас, нәпакн хансыматә порат тав тентә хот-әңхвыгластә, вильтә вос кәсалаве ос паспортэ сусвес. Нягань үст динозаврыг масхатыглам нә ёхталас. Хәльүст уш акван-хасхатам нәгхумыг ёхталасыг, мәньщи хум ос ханты нә та хөталт пүри вәрсыг, Игорь ос Мария Таратовыг нётнэг масхатым нәпак тәратаңкве ёхталасыг.

Галина КОНДИНА

М.А. Анямов нәпак тәратаңкве ёхтыс

Л.П. Стаканова нәпак тәраты

Тав лёңхе хосыт мәнълат хөтпнат ань минэгыт

Мәхум товтыл ёмёгыт

Ты этпос 1-4 хөталытт Хальёус районт ёлнэ мәхум товтыл хайтсыт, ты касыл «Лыжняй Андрея» ләваве. Касың тэлы-түяг акв порат мәнълат агит-пыгыт, нъяврамыт товтыл Саранпәвылныл ос Кульпасныл Лөпмусн минэгыт. Мәхум 2009 тәл пәсныл касың тәл тох акван-атхатыглэгыт. Ты тәл «Лыжняй Андрея» нампа касыл вәрыглан пәсныл 15 тәлэ төвлыс.

Ты тәла 1960 тәлытт Андрей Яковлевич Хатанев нъяврамыт мәгсыл щёпитаңкве овыл-тастэ. Төнт кит пәвлыгт ёлнэ агит-пыгыт Лөпмус пәвылн товтыл ёмсыт. Ань ты ёмас тәлатэ рүтанән ос Саранпәвылт ёлнэ мәхумн элалэ тотаве.

Ам овыл щёс акв пәвылныл мөт пәвыл мус товтыл хайтсум. Мәнъполь этпос овыл хөталэт Саранпәвылт «Поиск» нампа колн вөввесүв. Лёңхув хөт мины, хоты пормасыт ёт виңкве эри, тот потыртавесүв. Ос сәв ёмас ләтңыл ләввесүв: ёрыл вос пинавёв, ёмас номтыл вос хайтэв, товтанувтыл молях вос

тахамтэв. Саранпәвылныл минам группавт шар яныгпәла хөтпаг Иван Николаевич Вокуев ёлыс. Тав касың тәл мәхум ёт Лөпмус мус товтыл хайты.

Китыт хөталэт мән пормасанув, тәнунанув акван-атсанүв ос товтыл Лөпмус мус та минмыгтасүв. Саранпәвылныл та пәвыл мус лёңхе 80 вёрыста палыт ёлы. Товтыл ёмим мәхум элыпәлт Алексей Семяшкин такви юрт мәхманэ ёт «Бураныл» лёңх вәрсыт.

Та хөтал мән 40 вёрыста товтыл хайтсүв. 20 вёрыста вөрлёңхыл минасүв, кон сака мälтып ёлыс, товтыл ёмуңкве күпнитыг ёлыс. Тох мән Саквья мус ёхтысүв. Хөслох пәвылт

я вәтат тэпьяласүв, мощ ущлахтысүв ос элалэ Хөрыңпәвыл мус 20 вёрыста ёмсүв. Та пәвылт эт хулсүв.

Хүрмит хөталэт мән 20 вёрыста Саквья хосыт «Нэтлөңх» нампа мә мус ёмсүв. Мәхум ләвёгыт, лёс порат та мә ялпыңыг ловиньтахтас.

Тох мән кит хөтал сыс нёлсәт вёрыста хайтсүв. Та хөталт Лөпмус пәвлың мир пуссын акван-атхатасыт ос мәнавн щәг-

вылныл ёхтум мәхум ос Лөпмус пәвылт ёлнэ хөтпнат товтыл хайтсыт ос писалил пәтлуптасыт.

Мәнъ нъяврамыт, мәнълат хөтпнат ос яныг хөтпнат пуссын тәнки халанылт кассыт, мәхум тәланыл щирыл ләкква-уртыглавёсыт. Та хөталт турапыг ёмтыс, сака түис, товтыл хайтыгтаңкве ос пәтлуптаңкве тәрвитың ёлыс. Тувыл тох касуңкве ос сака пүмәщ ёлыс.

Тамле эрнэ тәла щё-

А. Васильева вәрум хурииг

Мәнъщи нэ пәтлупты

тым үрсаныл. Мощ ётылнув Кульпас мәхум ёхтысыт, тән ос налыман нупыл ат вёрыста товтыл Лөпмус мус минасыт.

Йтипәлаг товтыл хайтум мәхум пуссын школан акван-ёхтысыт. Төва нъяврамыт рүтаныл тот үрхатасыт, каснэ вәрмаль суснэ мәгыс сәртыннув акван-атхатасыт. Тув ёхтум мүй мәхум мәгсыл концерт суссылтавес.

Мөтыт хөталэт «охотничий биатлон» нампа касыл щёпитавес. Саранпәвылныл, Кульпас пә-

питаңкве сәв хөтпнат нётсыт. Касыл оигпам юипәлт депутат нэ Татьяна Гоголева мәхум пумащипа ләтңыл ләвсанэ ос янытлан нэпакыл мүйлуптасанэ.

Ты тәл касыл вәрыглан мәгсыл округ яныг куңчай нэ пәлныл оленнётмил тәстыглавес.

Александра Алгадьева
кётум потре
мәнъщи ләтңыл
Людмила ТЕТКИНА
хансытэ

Сәпса ер мяхманув

Сәпса мат пәс тагыл мәншицт олсыт, сәлы ошсыт. Ань ты ерт сәв ман мощца, руш-мәншиц тәлың мәншицтыл аквѣт 136 мәншициг ловиньтахтын хөтпа олы. Вөр пәвылт соссаг туп атпанахкем мәншиц олы.

Пәс порат, ам няв-рамыг олмум порат, Кәрасколың-я пәвылт налыманкем хөтпа олыс, ань ты пәвылт нәмхотыют ат олы. Тыт олум мяхум пуссын Висумтыт пәвылн вәнтласыт. Миркол пәлыл тыт онтолов кол унттувес, таимәгыс мяхум Висумтытн олмаясыт.

Ань ты пәвылт онтолов-хуйпулув мәншиц хөтпа олы. Лэпла пәвылт ат хөтпа олы. Хосвөл пәвылт китхуйпулув мәншиц хөтпа олы. Пумапәвылт

Сөл пыл тох и олы. Хуньт Сәпса мәншицт емщакв олсыт, емщакв ворясыт, сәв сәлы ошсыт. Сәпса үс үскан хосыт кәрхатым сәлың суныл сүлттасыт, Хосвөл пәвылт Лүсум ят сәлыл кассыт.

Сәлы сов маснудытл масхатым: мольщаңыл, пөрхал, сахил, вәил, нярал масхатым емыгтасыт, яктым нуил-супыл олсыт. Ань ты вәрмалъ ювле та хультыс, пәс мяхманув пәс олум вәрмаляныл тән етаныл та минаясыт.

ляпат кит яныг карьерыг вәрим олэг: УГМК ос «Полиметалл». Ты карьерыг мәншицт мат рупитанэтән мәгыс мәншицт нупыл ойтхатэг, кит-кит млн олн тәл акв щәс майлэг.

Молты ты олнытыл сәв руш мяхум кұщайлах-туңкв воратасыт, хотталы олныт минэгыт, торың нәтмил әтим олыс. Мяхум ты урыл акваг воритотсыт.

В. Михель, Сәпса үсың миркол кұщай, мяхум нупыл ләвыс, мәншицт тәнки халанылт совет вос атэгыт: акв-хоты пуңкың-самың хөтпа кұщайг вос тұштәве, тувыл тавән нәтнә хөтпат ос вос пәриявет.

Маныр ярм, маныр сәр овылт эри - мәншицт тәнки мәкыг вәганыл. Минә олныт тәла мус вос минэгыт.

Тох молты тәл пәсныл мәншицт совет вәрсыт – «Ассоциация коренных народов Севера Свердловской области манси» намаим олы, олныт тармыл акв мәншицт нә Анастасия Владимировна Анямова тұштувес. «Полиметалл» олныт тавән кәтавет.

Акв руш Зенков Валерий Николаевич, ос мәншицтн нәты, тав ос такив организация оныци – «Социальная помощь и поддержка ивдельских манси» ләваве, акв карьер олныт тав нупылә кәтавет.

Ты олнытыл мәншицт электрогенераторыл, интернет пувнә спутниковый тарелкал евтвәсыт, бензиныл етәвет, мощ тәнуд-лөмтыл ос тынтәл тәрпил тотыглавет.

**Витэ-вөре
вуньшалыг тотәве**

Тыт рупитан олн сәлну-тыт аргин, цинк хилэгыт

ос мощ-лөмт сөрни ос хөнтэгыт. Ты мяхум тән мәнхө-ехтыяныл, витэ-вөре вуньшалыг тотыяныл.

Етыл ты мат нәматыр лылыңыг ат хульты - ман хул, ман вөрүй, кос витэ-вөре ос хот-сакватәвет. Сәпса я пөхыт тамле карьер вәрыглавес, етыл матах тәл я витэ вущрам оспаг емталас, лүсхал экват ос щәма патыгла-сыт.

Түя ты ехтыс

Та хультым хөталытт руш мир «Масленица» хөтал мүйлысыт. Мәлтп хөталыт ехтын мәгыс мяхум түян щәгтэгыт, вөвта кәр-аны патта нянь понслэгыт, хара пәвыл-кан котилыт эргегыт, ййквөгыт.

Сәпса үс үскант ос тамле хөтал вәрыглавес. Мән мәншиц хөтпанув ос тув вөвыглавәсыт. Руш пәвылт олнә ос үс ләпа мяхум молях аква-ата-сахтыгласыт, тәнки торыг тыналахтын ос мүйлын пасан вотыгтәласыт: Анастасия Анямова щәне ос ягәгитә юнтум пүркат тыналан мәгыс тотыглас, Тамара ос Наташа Пакиныг мәншиц кұрың нянь понсләлсбг, тувыл нәвлың нянит, сорп нәвлы тушәнка, сүйпил, сәңквлыпил, сүйпил пилвит, хул, нәвлы тотыгласыт ос тыналасыт.

Интернатың няврамыт ос тыг ехталасыт. Ты овыл накт мәншицт тамле мирың мат олсыт. Мяхум сәв матыр-әти тыналасыт, емщакв мүйлысыт, тәнкинәныл суссылтасыт. Емас номтыл ләкквә-миныгласыт.

Ты мак емас вәрмалъ, элалъ ос аквтох акв ерыл аква-нәтхатым вос олэгыт. Пус кәт, пус ләгыл!

Анна АЛГАДЬЕВА

www.khanty-yasang.ru

А.В. Анямова ёмаспал нупыл ләлы

хөтхуйпулув мәншиц олы. Тәлтә пәвылт хөт мәншиц хөтпа олы.

Мөт мәншицянув руш пәвылт олэгыт. Тән мәншиц олнә вәрмалъ хунь вәгыт, тән руш щирыл олэгыт, руш ләтңыл потыртэгыт. Мәк мәншиц сака мощца хультыс.

Пәс олум вәрмалъ

Хуньт пәс мяхманув ләвыгласыт: «Хумыс сәлыянув холасыт, аквтох мәншицт та холэгыт тах».

Хумыс нәтавет

Мәншиц мяхманув мощцаг хультманыл мәгыс, миркол пәлыл ос мәншицт олнә мат рупитан организацият пәлыл нәтуңкв патвәсыт. Миркол пәлыл 1 млн 800 сөтыра олн кәсың тәл мәншицт мәгыс тәставе: ты олнытыл хұрум «Буран» етәве ос школьнигыг олнә няврамыт санаторин тотыглавет.

Мәншицт олнә мән

Сәлың хөтпат ёт вайхатасыт

Нягань үсн нэмхуньт сәлың мэхум ат ёхталасыт ос ат мүйлысыт. Тот Ёс вәтат ёлнэ сосса мэхум янгыш хұл алышлым ёлсыт. Ань сәлың мэхум ёлупсаньл мош вос вәвет ос тәра-паттавет, таимәгыс Татьяна Касьянова ялпың хөтал вәруңкве номылматас.

Ты этпос онтолов щислат тав Нягань үсн сәлың хөтпат ос эргын-ййквнэ сосса мэхум мүйлуңкве атыгласанэ. Ты элы-пәлт тав «Центр сохранения культуры коренных малочисленных народов Севера» нампа НКО-кол вәрыс.

Эрнэ нэпакыт акван-атме порат свидетельствал майвес. Та щирьл Татьяна Евгеньевна хантыт, мәнщит ос ёрныт сыре-сыр тәлананьл пуңктоты ос сәкконьт щирьл нётмил вәруңкве вёрми. «Содружество народов Югры города Нягани» нампа колн ос матыр-әти нётуңкве тавён ләвсыт.

Ань та үсн сәв мән пәвлытныл сосса щёмьят

ёлмыгтасыт. Тән тәнки халаньлт вос вайхатэгыт, акван-юрщхатэгыт ос акван-хөнтхатыглан мәгыс ты ялпың хөтал щёпитаңкве патвес.

Татьяна Касьянова Белоярский районт сәлы ёшнэ хөтпат ёт потыр-

тахтас, үйхулыт тув тотнэ хөтпат машина хөнтыс. Тув хантыт Алексей Тарлин, Вячеслав Тарлин, Леонид Пяк тәнки сәлыяныл ёт ёхталасыт ос тот хөтал пәлыт мэхум сәлың суныл тотыгласыт.

Ёвлёт Нягань үс кұщай хум вәңын хум Заур Гусейнов тув ёхталам мирыт янытласанэ. Тувьл мүй мэхум ёт округ Дума депутат-нэ Татьяна Степановна Гоголева мәнщи ләтңыл пащалахтас, ялпың хөталыл янытласанэ.

Белоярский, Нягань, Югорск үсытныл ос Касум, Шеркалы пәвлыгныл, Свердловский область Сәпса үсныл мәщтыр хөтпат тәнки пормасаныл тув тотыгласыт.

Тувьл сосса мүй мэхум акв мән атыглавёсыт ос тән V-буквал лүйлим вәти кина пёслысыт ос пөйкщасыт, хөнтлан хум хөтпат ос сәвсыр мирыт акван-юрщхатым вос ёлсыт.

Ялпың хөтал үскант вәрыглавес. Мәтэ сака сыстам, нётнэ вөркве, сыре-сыр мән колквет үнттувёсыт. Вөрт лёңхьясыт вәрвёсыт, мэхум нас үщлахтым тот ёмыгтасыт манос ёсал, снегоход-суныл тахсысыт.

Тот рүпитан хөтпат сәвсыр касылыт щёпитәлсыт, мәншат пыгыт-агит сун ұлтта поргысыт, пёрщисыт. Мотаныт тәнүт пәйтсыт ос мүй мэхум сәлы нёвлиң тәнүтыл тыттысаньл, исум щәил айтсаньл.

Татьяна Касьянова ты ялпың хөтал вәрыглам мэхумн пүмащипа ләтың кёты, тән сәв элы мәныл ёхталасыт, Нягань үст ёлнэ мэхумн ёмас ялпың хөтал вәрысыт. Ёс мэхум ёс хот-щәгтым ёлсыт, төват тәнки мираньл маснұтыл масхатасыт.

Таймыр мәныл ёлнэ нэг-хумыг хөнтыгласагум, тән хосат тәгыл тот ёлэг ос тамле хөталт ёвыл щёс такем сымыңыщ үщлахтасыг. Тамле ялпың хөталыт вәтихал вәрыг-лаңкве эри, сосса мэхум пёс наканыл суссылтаңкве ос сәлы янмалтан, хұл алышлан ос вөраян тәлат урыл мот мирыт вос вәгыт.

Тамара МЕРОВА

Нягань үст сосса мэхум мүйлэгыт

Тимофей Алексеевич Молданов, округ творчества колт рүпитан хум, ханты ләтңыл пөйкщас, ялпың эрыг эргыс.

Та үсн ханты ос мәнщи пёс йис накыт вәнэ мәгыс Белоярский районныл, Ханты-Мансийск үсныл эргын-ййквнэ хөтпат вөвиньталвёсыт. Белоярский үсныл «Увас хурамат» ййквнэ нёт ёхталасыт, Ханты-Мансийканыл «Ёмвош ёх» ханты нёт эргысыт ос «Лүй сәм» нампа мәнщи эргыт эргың группа тув ялсыт.

Кәтыл вәрим пормасыт суссылтаңкве ос ты-налаңкве сосса мэхманув тув ёс ёхталасыт.

А.С. Лельхова ос С. Тарлина пормасыт суссылтэг

«Пөлям сөюм» нампа община

Белоярский район Касум павылт өлнэ ханты нэ Анна Степановна Истомина «Потум союм» (Пөлям сөюм) нампа общинат кұщаиг блы. Манхурип рүпата тән вәрөгыт, мансәвит хөтпа тот рүпитэгыт ос мөт тэлат урыл ам ты ханты нэ китыгласлум.

– Анна Степановна, общинан сәв тәл рүпиты?

– Мән нила тәл туп рүпитэв, общинав 2020 тәлт вәрыслүв. Касум пәвилт ляпат хұл алыщлэв, вбраев ос ләхс атэв, пил вәтэв, тох олн сэлэв. Хуллор пәвилт ляпат вөр-колыт бньщэв.

Общинав мән сәт хөтпа рүпитэв, мәнки халувт пуссын рүтыг өлэв. Хұланув, пиланув Ханты-Мансийск үсн тыналыя-нүв, тот элаль тэнутыг вәравет. Хұрум тәл тув кэтыянүв. Тэлы мәшинал яласан ләңхыл хұланув тотыянүв, туй я хосыт нәиңхәпыл яныг үсн кэтыянүв. Пилыт, ләхсыт пәвлың мәхумн тыналэв, тыт өвтэгыт.

– Ань общинат сәвсыр олн-нөтмиыл тәстыглавет, тох өс нөтавөн?

– Юи-өвил тәлыт мән олныл ёмашакв нөтвесүв, касыл щирыл грант-олныл тәстувесүв. Ты олныл мән холодильник, квадроцикл, хәп ос мотор өвтсүв. Ты коньпал мән өс кит яныг проектыг хосыт рүпитэв, акватэ «Сохраним чистоту хуллорских озёр» намайслүв. Ты эрнэ рүпатав мәгсыл өс олныл майвесүв. Мән мөлты тәл туй пәсныл таквсы мус Касум пәвилт мәхум өт Хуллор пәвилт ляпат өлнэ тұрыт вәтаныл порсаныл хотатсүв. Төнт мән аквьёт тұр вәтат хот-сыстамта-

санүв. Та юи-пәлт мәхум пәйтым хұлыл тыттысанүв, исмитыл ос щаил айтсанүв.

Ос акв рүпата мән няврамыт, мүй мәхум мәгсыл вәрөв, тәнаныл Хуллор пәвилн вөвыглыя-нүв ос тот өлум мир урыл потыртэв. Мән ты рүпатав «Моя родина – Хуллор» намайслүв. Ты вәрмал мәгсыл өс олныл майвесүв.

Касум пәвилт, Белоярский үст өлнэ няврамыт мән палтув ёхталэгыт. Тәнанылн пәвлувт өлум ханты щөмьят, пәс йис вәрмалит урыл потыртэв. Ам амки ты пәвилт самын патсум, яныг-масум, омам рүтанув пуссын тот өлсыт.

Ань яныгмам мәм урыл пәс потрыт акван-

Аквьёт рүпитан мәхманэ

А.С. Истомина

атыяну ос мәхумн ты урыл потыртэгум. Ты рүпата вәруңкве әнумн сака пұмаш. Пәс порат пәвлувт мир сәв өлыс, ётыл ты мәт колхоз вәрыглавес, мәхум тыт сәлы үрим, хұл алыщлым, вбраим рүпитасыт. Ань кит-хұрум хөтпат туп өлэгыт. Хуллор Касум пәвилт ляпат үнлы.

– Тамле олн-нөтмиыл мәгсыл нәпакыт эрнэ щирыл щөпитаңкве эри. Нән ты рүпата вәруңкве хөт ханищтахтасын?

– Эрнэ нәпакыт хансуңкве әнум Касум пәвилт өлнэ нэг Елена Терентьевна Федотова

ос Мария Викторовна Кабакова нөтэг. Тән мәхманув вәтихал ханищтапн вөвыглэг ос нәпакыт эрнэ щирыл хансуңкве ханищтэг. Ос ётыл отчөт-нәпак ёмашакв вәруңкве нөтэг.

Ам ты рүпатав тән мәгсыл тәнәтән яныг пұмашца ләтың ләвөгум. Мәтөмас, тамле рүпата тән вәрөг ос мәхум нәпакыт эрнэ щирыл щөпитаңкве ханищтэг.

Анна Степановна сәв тәл Касумт сәлы үрнэ совхозт звероводыг рүпитасыт, тот нөхсыт янмалтас. Ётыл школан тәнүт пәйтнэ хөтпаг патхатас. Ос пенсиян хунь миная, «Потум союм» нампа община вәрыс.

Ты нэ өт ам Югорск үст яныг сәпранит хөнтхатыгласум. Төнт сосса мир, мә-вөй нөх-винэ мәхум, миркол кұщаит тот сәвсыр тэлат урыл потыртасыт. Анна Степановна ләвыс, тамле конференциян тав өвил щөс ёхталас, тән потыртасыт, округувт общинат хумус рүпитэгыт, манхурип тәрвитың вәрмал бньщэгыт.

Людмила ТЕТКИНА

Сәлыт пусмалтам мәнъщи нэ

Тынакт Ханты-Мансийск үст сәлы үрнэ мэхум каснэ мән сәв мир атхатыглас, тән халанылт мәнъщи нэ Валентина Спиридоновна Вьюткина нуйсахил ёңхатахтыглас.

Нэ ёт потрамасум, китыгласлум, хотыл блы. Нән ань элаль Валентина Спиридоновна потре ловиньтэлын.

– Ам Хальүс район Саранпавылный ёхтысум. Ханты-Мансийск үст яныг агим колтәглә ёт блы, тән палтаныл мүйлуңкве вәтихал ёхталәгум. Тыхотал тән тыт ёрнкол тўщтысыт, мүй мир мәгыс апыгрищанум щәщәкваныл ёт мәнъщи ййкв ййквёгыт, сәңквълтапыл сәңквълтэгыт. Пуссын мәнъщи супыл масхатасыт.

– Наң Саранпавылт яныгмасын?

– Ам Саранпавылт самын патсум, тәл котиль этпос бвыл хоталәт 1956 тәлт. Атям Спиридон Ефимович, омам Анастасия Петровна, тән сас Качановыг, сас 1929 тәлт

В.С. Вьюткина ос Алексей агге

Хәнла пәвылт самын патсбг, тот яныгмасбг. Онтолов нйврам бщбг, щар яныг каңкув Ардальон, 1951 самын патыс.

Саранпавыл школат ханищтахтасум, тувыл 1973 тәлт Ивановский областын юнсхатан фабрикан ханищтахтуңкве минасум. Та порат тув агит сәв мәныл нёрыгласыт, товат Кострома үсн мингаласыт. Усн Саранпавылный мән нила аги аквьёт минуңкве щёпитхатасүв. Ам тот акв тәлт туп блсум, ханищтахта-

В.С. Вьюткина

сум, тувыл ювле воратасум. Юн мощ блсум, ос 1977 тәлт Салехард үсн зооветеринарный техникумн ханищтахтуңкве минасум. Сартын тот Саранпавыл агирищит бс ханищтахтасыт, хунь ам тув ёхтысум, насати пуссын әстумыт техникум. Тот амттем блсум, тувыл мот агит ёт юрщмахтасум, аквьёт ханищтахтасүв.

1981 тәлт нилыт курс әстласум, ювле Саранпавлумн ёхтысум. Совхозн патхатасум, сәлыт пусмалтым рупитасум. Нёрн ялантасум, тот сәлыт тәрпиң юнтупыл тўщтысанум ос прививкатыл вәрсанум.

Ётыл бйкам вәрсум, наме Георгий Николаевич Вьюткин. Тав Сүкырья пәвылмәнъщи хум, нәйпос минэ станцият рупитас. Мән кит аги янмалтасмән, ань сас колтәглыңыг-нйврамыңыг ёмтсбг. Яныг агимән Настя Ханты-Мансийск үст ЮГУ колт ханищтахтас, тыт хум вәрыс, тувыл үсн акваг та блымгтас.

Наташа агимән лёккарыг ханищтахтас, ань колтәглә ёт Саранпавылт блы. Ойкаментыл акваг мис бщсумән, пум вәрсүв. 2003 тәлт бйкам атимыг ёмтыс.

– Валентина Спиридоновна, мәнхәпыл каснэн порат наңн сәв щёс вәшинтәлыслув. Мәнхәпыл яласаңкве тәрвитың?

– Мәнхәпыл сәв тәл яласасум, 2006 тәл пәс-ныл кассум. Мән коман-дав Хальүс район мәгыс касыс. Кәсың порат нила нэ, нила хум ялантәлсув каснэ мән. Мән мәнхәгыл товуңкве хәсэв, таимәгыс сака тәрвитың ати. Ань ат касэгум, мәнхунв хөтпанув ялантэгыт.

Валентина Спиридоновна кәркам, потрың, сымың нэ. Тавән мән сәв ёмас ләтың ләвёв, нйврананэ-апыгрищанэ ёт пустагыл вос блэгыт, Нәянылн-Отыранылн вос үргалавет!

Светлана
РОМБАНДЕЕВА

Сәлыт пусмалтан мэхум акван-атхатасыт

Такви пәвлэн ялыс

Неля Валерьевна Низамова, такви Өпарищнаме Ромбандеева, Ханты-Мансийск үст «Торум Маа» музейт рүпиты. Тав сәвсыр пёс пормасыт акван-атыянэ, нэпакн хансыянэ ос ёмщакв щёпитыянэ. Суссылтапыт вәрнэныл порат тув эрнэ пормасыт майлыянэ.

Ты этпост тав сосса мэхум Өлнэ кит пәвлыгн мүйлуңкве ялыс ос ты Өвылтыт мощ потыртас. Этпос Өвылтахтам порат Неля Лөпмусн, такви самын патум мятэн, ялыс. Тот «Лыжнёй Андрея» товтыл хайтнэ касыл вәрыглавес. Тав лавыс:

– Касың тўя Өвыл хөталанэт Саранпәвылт Өлнэ мэхум Кульпас ос Лөпмус пәвлыгт Өлнэ хөтпат ёт касуңкве потыртахтэгыт. Төват Саранпәвылныл Лөпмус мус товтыл минэгыт, мөтаныт Кульпасныл тув ёхтэгыт. Мән тананыл касың тәл щәгтым пәвлувт ўриянўв ос пуссын аквьёт элалы кәс вәрөв.

И.В. Анямова

Щар Өвыл тамле касыл 2009 тәлт щёпитым Өлыс. Ань ты тәлт тән Андрей Яковлевич Хатанев намаим касылн XV щёс акван-хөнтхатыгләлсыт. Тав урёт тот хури суссылтап щёпитәлвес, хум ёмас сымың ләтңыл кәстувес.

Ам ос товтыл ёмнэ хөтпат кәсаланэм порат номсэгум, тән вәгтал патыглэгыт аман әти, ёмнэныл нэмхотьютаныл вәгтал ат паты, ат кәнтлы. Пуссын акв юи-пәлт акв кёмыл пәвлувн кит пәлыл «лыжниканув» сампосны нәглэгыт. Ты тәл сәртын Саранпәвыл мэх-

Мэхум товтыл касуңкве ёхталасыт

манув ёхтыгпасыт, ётыл-нув Кульпас мэхум.

Өвыл этипәлаг тән клуб-колт акван-атхатыгләлсыт, тот мүй хөтпат эргысыт, ййквсыт, сәвсыр оцхуль вәрсыт. Мөтыт хөталәт янге-мәне тәнки халанылт кассыт. Товтыл хайтнэ сыс писалил пәтлуптаңкве ос пөсн хөюңкве эрыс. Пөсн ат ке хөёгыт, та пөнтсыл матахмат сәвит кумыл нумыл хансавет.

Тувыл вөраян хөтпат ёсал янас хайтсыт. Тамле нак Өс сака пұмыш сунсуңкве. Лөпмус пәвылныл кит кәркам нэж Светлана Хатанзеева ос Ирина Анямова кассыг, нэквет халт Светлана Герасимовна нөх-патыс.

Тамле сәвсыр касылыт вәрнэ мәгыс пәвлың мэхманувт щәгтым Өлэгыт. Тувыл тән мүй мэхманыл халт рүтаныл, юртаныл, мөт мят ханищтахтын нъявраманыл ёт акван-хөнтхатыгләгыт.

Ямалн ялыс

Мәньполь этпос нёлов-онтолов щисланэт мән музейовт рүпитан хұрум хөтпа Ямал мән ялысүв. Ханты-Мужи пәв-

лыт сәлыл яласан мэхум ялпың хөталаныл Өлыс. Ты вәрмаль «Живун» нампа музей кант вәрыглавес. Төнт тув 8 сөтыра арыгкем элум-хөлас мүйлуңкве ёхталас – тыи сәлың, вөраян, хұл алыщлан хөтпат, тувыл сәвсыр пәвлытныл, ўсытныл эргын-ййквнэ коллективыт.

Ам, Виктор Банк ос Надежда Коновалова сосса мэхум Өлупсаныл Өвылтыт потыртасүв ос сыре-сыр пормасыт суссылтаңкве тув ёт-тотыгласанўв. Мән сәв мэхум ёт вәйхатсүв. Тот Өлнэ ханты ос ёрн мэхум такем нётнэ маснутыл масхатэгыт.

Сахияныл, супаныл пуссын хансал хорамтым юнтыяныл. Сәлыяныл ос сәлың сунаныл хорамтыяныл ос тох касэгыт. Тувыл сака сәв сәлың мэхум тәнки халанылт кассыт, такем ёмас сунсуңкве. Мәнавн тот сака пұмыш Өлыс.

Неля Низамова потыртаме мәгыс пұмаципа ләтңыл ләвилум.

Тамара МЕРОВА

Н.Низамова кётум хурит

Н. Низамова, В. Банк ос Н.Коновалова

Нила āги янмалтасыг

Надежда Кузьминична ос Игорь Николаевич Гришкиныг вāt арыгкем тāl акваēt олэг. Нэг-хумыг нила āги янмалтасыг. Колтаглән урыл Надежда Кузьминична таи потыртас:

Мүйлуңкве ёхтыс – блуңкве хулытыс

– Ойкам Тугияны пā-вылныл олы. Армия юи-пāлт Шайтанкан (Ялпың-нёл-пāвил) Юлия увщитэ пāлт мүйлуңкве ёхтыс. Юлия тыт садикт нйврам ўргалан нэг тōнт рўпитас. Ты элы-пāлт тав Ханты-Мансийск ўст воспитателиг ханищтахтас, ётыл рўпитаңкве тыг кётвес. Ойкам ёт овил щёс тыт вайхатсумён, 1991 тāлт акван-минасмён, пўри вāрсумён. Игорь увщитэ пāлт мүйлуңкве ёхтыс, тыт блуңкве та хулытыс.

Мён хўрум āги оныци-мён. Ос мён палтумён Арина увщим апыгрище яныгмас. Ань тав Ханты-Мансийск ўст олы. Кит āгиямён Хальўст колтаглагён ёт олэг. Наталья бухгалтерыг тот рўпиты, Олеся - нйврамыт ўргалан колт. Мāнь āгимён Снежана тэнут пāйтнэ хōтпаг Белоярский ўст мōлты тāl āстлас, ос Хальўст мощ рўпитас. Тувыл Санкт-Петербург ўсн вāнтлас, тот ос тэнут пāйтнэ хōтпаг ань рўпиты. Снежана лāви, яныг ўст блуңкве тавён мўсты.

Яныг āгиямён тэнки нйврамыңыг. Яныг апыгрищумён 17 тālэ тōвлыс, тав Ягрим пāвилт колледжит ханищтахты. Акв апыгрищмён 4 классын яланты, мōтанэ – садикын. Ты тāl мāньполь эт-пос китыт хōталэт нилыт апыгрищмён самын патыс.

Мёнки нйвраманмён мāниг хунь олсыт, мāн лувыт, мисыт, палят ян-

малтасўв. āгиянмён лāкква-миныгласыт, ўйхул воссыг ат оныцимён.

Ань мёнкемён олымён, нйвраманмён, апыгрищанмён Шайтанка пāвилн мүйлуңкве ёхталālэгыт. Мён Хальўст олнэ кол ёвтсумён, пўльницан ос мōт тэланмён щирыл тув вāтихал ялантāлымён. āгиянмён Хальўсн вōваземён, тувыл мён тыт блуңкве ханьщувласмён, мōт мāн вāнтлуңкве ат кāсащимён.

Омаге-āтяге урыл

Ам омам Тутлейм пāвилныл олыс. Увщиягум Пугоры пāвил мāt самын патсыг, тувыл омагум-āтягум Шайтанкан вāнтласыг, ам тыт самын патсум. Щёмьят мāн нила нйврам олсўв: хўрум āги, акв пыг. Каңкум мāниг āтимыг ёмтыс, тувыл āтяв хотталы щалтыс. Мāн хўрум āги омав ёт хулытсўв. Тав совхозт сторожиг рўпитас.

Пāвилт хум тāl блуңкве сака тārвитың олыс, омав такви ўльюв сартыс, такви вит āлумтас, хўл ос такви алыщлас. Мощ яныгмасўв, колсōри рўпата вāруңкве тавён нётсўв. Омав ат потыртас, супнёлм тāl олыс, мāниг олме порат сака хотрохтуптавес, ты юи-пāлт воссыг шар потыртас. Мāн таве тай ёмашакв торгамтаслўв.

Ханищтахтуңкве акваг кāсащасўв

Яныг хунь ёмтсўв, элалы ханищтахтуңкве минасўв. Светлана яныг увщим учитель-хōтпаг

Апыгрищанэн ёт

Гришкин нэг-хумыг

ханищтахтас, Шайтанка пāвил школат рўпитас. Ётыл Хальўсн вāнтлас, тот ос нйврамыт ханищтас. Тав āтимыг ёмтыс. Рая увщим фельдшер-лёккарыг ханищтахтас ос юв рўпитаңкве ёхтыс. Тав Шайтанкат олнэ мир сāv тāl пусмалтас, юи-овил тāлытт пенсиян патхатас. Раям ос тыт ань олы.

Ам 10 класс āстласум, Тюмень ўст колыт ўнттын хōтпаг акв тāl ханищтахтасум ос акв тāl тот рўпитасум. Та порат сāv мāньлат āгит, пыгыт строитель-хōтпаг ханищтахтасыт, тот рўпитым олнэ колыл сārтынув майвёсыт. Яныг ўст блуңкве хоса ат вёритасум, юв акваг воратасум. Яныг-

мам пāвилн минасум, совхозн мис поснэ хōтпаг патхатасум. Совхоз хунь лāкква-патыс, школат рўпитаңкве патсум. 34 тāl сыс ам тэнут пāйтнэ хōтпаг, нйврам ўргалан нэг, завхозыг тыт олсум. Ань тэнут пāйтнэ хōтпаг рўпитэгум.

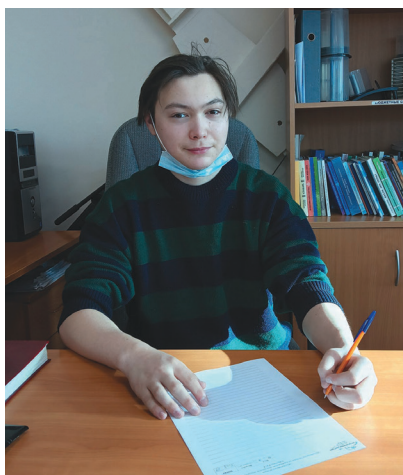
◆
Надежда Кузьминична лāвыс, тав яныгмаме порат Шайтанка пāвилт сāvсыр мир олыс, тәнки халанылт тән руц лātңыл потыртасыт. Ос советский власть олум порат щāнь лātңыл потыртаңкве, пёс йис вāрмалит элалы тотуңкве мāхум ат тārтвёсыт. Ханты нэ щāнь лātңе ос ат вāгтэ.

Людмила ТЕТКИНА

Щәнь ләтңыл потрыт хассүв

Л.Н. Панченко

Николай Панченко

Л.А. Федоркив, Е.А. Нёмысова ос Н.Д. Никитина

Рётың юсвой э́тпос 21 х́оталэ – ты ма́ янытыл олнэ сәвсыр мирыт щәнь ләтңаныл янытлан х́отал. Кәсың ма́т, яныг у́ст ман ма́нь пәвылт, ма́хум та́нти ләтңыл потрыт хансэ́гыт, ты тэ́ла ру́щ щирыл тох лә́ваве – Фронтальный диктант.

Ханты-Мансийск у́ст олнэ соссa мир – ма́ньщи, ханты ос ё́рн ма́хум тамле потыр о́с кәсың тә́л хансэ́гыт. Ты х́отал кастыл х́онтхатыглапыт музеитт, нэ́пак о́щнэ колытт, школатт ос мот ма́т вәрыглавет.

Тынакт ам Обско-угорский институтт диктант хансум ма́ньщи ос ханты х́отпат китыгласанум, потыр хансу́ңкве тәрвитуың о́лыс манос вёрмынтём хассыт. Янгемәне ювле мощ потыртасыт.

Ма́ньщи ләтңыл потыр А́с-угорский институтт рупитан нэ́, филологический наука кандидат **Людмила Николаевна Панченко** ловиньтастэ. Ты колнакт ат х́отпа хассыт.

Ма́ньлат пыг **Николай Панченко** 18 тә́лэ төвлыс, колледжит тэ́нут пәйтнэ х́отпаг 2 курсыт ханищтахты, тав тох лә́выс:

– *Щәнь ләтңыл потыр кәсың тә́л хансэ́гум, ты тэ́ла а́нумн сака му́сты. Ма́н палтув ащойкав о́лыс, омав ё́т тән акваг ма́ньщи ләтңыл потыр-*

тасы́г, таимәгыс ләтнүв мощ вә́глум. Төванакт омав яныгмам ма́н ялантэ́в, Саранпәвылн, тот ма́хум о́с ма́ньщи ләтңыл потыртэ́гыт. Ты сака нётнэ лә́тың, вит холы́т ови.

Николай увщитэ Ека-терина о́с хансыс диктант, а́ги 21 тә́лэ төвлыс, ма́нь лёккарыг ханищтахты. Лә́ви, тамле потрыт ма́ньта́гыл хансы, а́нь тынакт хансу́ңкве мощ тәрвитуыңнүве о́лыс.

Мот колнакт ма́хум ханты ләтңыл – шурышкарский диалектыл хассыт. Потыр филологический наука кандидат нэ́ **Федосья Макаровна Лельхова** ловиньтастэ, тав тох лә́выс:

– *Ма́н палтув нила х́отпа ё́хталасы́т – кит*

нэ́г ос институтт рупитан нэ́ Виктория Львовна Сязи школат ханищтахтың а́гирищаге-пыгрищаге. Тынакт ма́н нэ́пак хаснэ ханты хум Е.Д. Айпин «В тени старого кедра» нэ́пакныл потырохса висув, щәнь ләтңыг толмашла́слүв. Тамлетэ́ла ма́н а́нь ловит щё́с ты вә́рыслув.

Ханты-Мансийск у́ст шурышкарский диалект вә́нэ х́отпа сә́в кос о́лы, та тә́лытт акваг сә́в х́отпа ё́хталасы́т. А́нь у́с янытыл институтув коны-пал сә́в ма́т потыр ловиньтә́лаве.

Тувыл 2020 тә́л пәсныл сә́в х́отпа ищхйпың ут хосыт хансэ́гыт. Төва э́рың яласа́ңкве ат вёрми манос нас ат а́лыми ма́н палтув ё́хтуңкве, тох хан-

Ма́хум потыр ханты ләтңыл хансэ́гыт

Виталий, Катя ос Ф.М. Лельхова

суңкве тәнанылн күпнит. Ам рүт мяхманумн, юр-танумн ос павлың манос үсың ханты хөтпатн кәсыңҗөмт лавсэгум, тамле диктант сакати ищйпың ут хосыт вос хансэгыт. Ты хосыт мән ләтнув янытлылүв, элаль тоты-лүв.

Шурышкарский диалектыл потыр хансум пыгрищ наме **Виталий**, тавән 10 тәл, 4 классыт ханищтахты. Ләви, потыр ань китыт тәл ты хансыс, юн ханты ләтың ханищты. **Катя** йигрище 7 тәлэ төвлыс. Агирищ ләвыс, шкولات ханищтахтуңкве сака пумыщ, тув щәгтым яланты, юн ос омаге-анкваге ёт ханты ләтың ханищты. Төва ләтңыт вәганэ – нянь, анысән, вәс, пасан.

Галина Леонидовна Нахрачёва Ас-угорский институтт ведуший научный сотрудникыг рүпиты, нә ләвыс:

– Диктант хансуңкве ам сака эруптэгум, ты хөтал кәсың тәл үрилүв. Тынакт пумыщ потыр хассүв. Федосья Макаровна кәсыңҗөмт потыр шурышкарский диалектувн сака ёмщакв толмащлапитэ. Потыр акв ләтыңныл мөт ләтңыг толмащлаңкве нас хунь, элумхөлас ләтың ат те вәгтэ, ты тәла вәруңкве тав ат вөрмитэ.

Тамле мән колтәглыңыщ ялантаңкве эри. Хунь няврам сунсы, ань мяхум танти ләтңыл потыртэгыт, тавен тах пумыщ, ләтңе пумщалаңкве патытэ. Ам няврамагум ань шкولات өлэг, таимәгыс тыг ёхтуңкве ат алымасыг. Ойкам өс ханты хум, юн төванакт щәнь ләтңыл потыртымён. Тав тай акваг мәнщи ләтңыл пашчалахы, ләви, мәнщи ләтңыл потыртаң-

кве татем күпнит. Ямал мән Казым-Мыс павылн ялантанэв порат, атям юн туп ханты ләтңыл потырты. Пыгагум өвлэт таве ат торгамтастән, этпос арыг тот өлсүв, сунсэгум, няврамагум ләтың хулуңкве патсыг.

Любовь Алексеевна Федоркив Ас-угорский институтт научный сотрудникыг рүпиты, тав казымский диалектын толмащлым потыр ловиньтастэ. Нә ләвыс:

– Мяхум институтт потыр хансуңкве щәгтым ёхталэгыт. Яныгхөтпав **Евдокия Андреевна Нёмысова** тыг кәсың тәл ёхталы, диктант хансы. Тынакт мәнщи ләт хөтпат, шкولات ханищтахтын агирищит ос пыгрищит өлсыт, төваныл ханты ләтың ханищтэгыт. Ам агим Маша өс хансыс.

Мария Федоркив 18 тәлэ, колледжит ханищтахты. Аги ләвме щирыл, потыр хансуңкве тәрвityң өлыс, төва ләтңыт ат торгамтасанэ, таимәгыс ат хассанэ. Ома тә юн ханты ләтңыл потырты, ты мәгыс номтэ сака ёмас.

Руц пыгрищ **Захар Бетехтин** 16 тәлэ, 10 классыт ханищтахты. Тав ханты ләтың ханищты, төва ләтңыт вәганэ, мощ потырты. Тыт ань казымский диалектыл хансыс, ләви, потыр сака тәрвityң өлыс, ворил ты хансыстэ. Хаштал ләтңыт пуссын тәра-паттуңкве таңхиянэ, ләтың вәнэ хөтпатныл китыглахты тах.

Прокопий Тимофеевич Тарлин Ас-угорский институтт инженер-исследовательг рүпиты, тав өс акв-кит ләтың ләвыс:

– Тамле потырам кәсың тәл хансэгум, тыхөтал

Мяхум потыр мәнщи ләтңыл хансэгыт

Н.М. Постика, Захар Бетехтин, Мария Федоркив, Л.А. Федоркив ос Е.А. Нёмысова

ловит щёс ты хассум. Щәнь ләтңыл хансуңкве нәмат тәрвityң ати. Ам Хальүс район Тэк павылт яныгмасум. Юн колтәгыл мяхманум туп ханты ләтңыл потыртасыт, таимәгыс хунь шкolan миначум, руц ләтңыл потыртаңкве ат хассум.

Матьёмас тамле тәла вәрыгләлаве, сакати ты хосыт потрыт хансэв, мәнщи ләт ханманув ос няврамыт яныгхөтпат нупыл сунсэгыт, аквьёт хансэгыт. Тох тән щәнь ләтңаныл атхунь янытлаңкве патыяныл.

Ханты нә **Надежда Даниловна Никитина** нәпак өщнэ колнакт рүпиты, тав өс кәсың тәл диктант хансы. Нә ләвыс, щәнь ләтңыл хансуңкве тай сака ёмас, нәмат тәрвит ати, тамле потыр кәсың тәл хансы.

Надежда Михайловна Постика өс кәсың тәл

потыр хансы. Тав нәпак өщнэ колт рүпиты, Краеведение колнак тармыл пуңкоты. Нә Хальүс район Тэк павылт яныгмас, пёс щирыл ханты супыт юнты, пыганэ өс пуссын супохсатыл юнтсанэ.

Яныгхөтпа **Евдокия Андреевна Нёмысова** мәнщи ләт хөтпатрамас, щәнь ләтңе янытластэ. Тав ләвыс, тамле мән ханищтам хөтпанэ кәсалаңкве ёхталы. Эква сәв ағит ос пыгыт ханты ләтңыл потыртаңкве ханищтас, ань ты мәгыс номтэ ёмас, вәгтэ, ләтңаныл элаль суйтуңкве паты.

Евдокия Андреевна «Лүимә сәрипос» газета ловиньтан мяхумн ёмас, сымың ләтың кётыс. Мәнщи ләтнув мәнщи ләт хөтпанувн вос ханищтаве, элаль вос тотаве.

Светлана РОМБАНДЕЕВА

Башкир ләтңыл тәрәтан нәпак

Россиявт кәсың мир такви ләтңыл потырты ос халувт мән пуссын руц ләтңыл потыртәв. Ловиньтан мәгсыл сәвсыр газетат, журналыт ос нәпакыт щәнә ләтңыл тәрәтавет. Төва мāt няврамыт мәгсыл янас нәпакыт хансавет ос вәравет.

Башкирия мāt «Акбузат» нампә няврамыт журнал тәрәтаве, мән тот рүпитан мәнәлат нә ёт потыртасүв. **Айгуль Габитова** няврамыт отдел редакторыг рүпиты, тав тох потыртас:

– Ам ты журналт няврамыт отдел рүпитәгум, мән яныг кӯщәув Лариса Абдуллина, мәнәв акваг хултыгытә, хоталь ялуңкве, маныр пӯмышцнуев вәруңкве эри. Тав такви няврамыт палт өс акваг яланты. «Акбузат» ләтың – ты товлың лув тох толмащлаве, нәпакув тамле намыл «Урал батыр» нампә пәс йис потыр щирыл намтвес. Тав 1990 тәлт вәруңкве өвылтәвес, мөлтынув мән вāt тәлә янытласлүв. Хотьют мән нәпакув кәтын выгтә, ләвөгыт, тыт сака сәв ёмас ёнгилыт вәрим өлэгыт, таве ловиньтаңкве сака пӯмыш.

Сәртын мән таве республика журналыг ләвыслүв, ань тав Россияв янытыл хасылтаве. Сәв мāt өлнә башкиранув тәнти хасылтәгыт ос нявраманылн ловиньтәгыт. Сәвыңпәлә әгиянувпыганув башкир ләтңув ёмщакв вәганыл ос ловиньтаңкве, хансуңкве тәнти хәсәгыт.

Мән кӯщәув ёт вәтихал хотты үсанувн ос пәвланувн ялантәв, тот няврамыт ёт хөнтхатыгләв, тән ётаныл потыртәв, акваёт пәсләв. Тәнанылн суссылтәв, хумус мөт няврамыт пәслысыт ос тән хурияныл журналн вәрсанүв, тән мәгсыланыл ты яныг щәгыт өлы. Кәсың әгирищкве ос пыгрищакве хунь такви хуритә ос кәтыл пәслум хуритә кәсалы, татем та щәгыт. Сәв няврамыт тәнти потрыт хансәгыт, тәнаныл мән журналн вәриянүв. Школат ос мәнә няврамыт садикт няврамыт акваёт пәслыянүв,

Няврамыт «Акбузат» нәпак ёт ләлөгыт

Айгуль Габитова няврамыт ёт потырты

тән щәгыт өлэгыт, номтаныл татем ёмас.

Мәв янытыл хөт-әти яласасүв, нәмхотты районув тәра ат минаслүв, пуссын яласасанүв.

– Айгуль, нәпакын маньяныг хөтпат мәгсыл вәрилын?

– Ты мәнә няврамыт колн ялантан няврамытныл ос атыт класс мус ханищтахтын әгирищит ос пыгрищит мәгсыл вәрилүв. Журналуvt пәслын хурит вәрөв, тән тот өльпыл тәнти пәслыяныл, сәвсыр ёнгынутыт рөви тувыл хот-яктуңкве ос ёнгасаңкве. Щәнит-әщит мәгсыл өс потрыт хансәв, тән нявраманылн вос ловиньтыяныл.

Мөлты тәл мән палтув ләххал хаснә мәхум аква-атхатыгласыт, ханищтап вәрыглавес, төнт Донецкий народный республиканыл Алина Алексеева, ләххал тотнә нә, ёхталас. Тав ләвыс, тән мәнылт няврамыт мәгсыл насати щар нәматыр журналыт ат вәрнәт, төнт мән потыртахтасүв ос тән мәгсыланыл янас журналыт вәрсүв, тот мән потрыт руц ләтңыл толмащласанүв. Ётыл няврамыт ос тән оманыл-әтяныл яныг пӯмашипа ләтың тәтсыт, татем щәгытм өлсыт, нәпакув тән сымыңыщ ловиньтасаныл.

Ты коньпал мән Москва өлнә башкирыт мәгсыл журналыт өс вәрыгласүв. Таве янытәтыл мәнти ләтңувтыл хансылүв, өвыл лөпсыт Москва ос Красный площадь пәслыслүв. Тыт сәв башкир мәхманув өлэгыт, тән ләтңув ул вос ёрувляяныл, әгиянылпыганыл вос ханищтәгыт.

Ань мән хунь няврамыт ёт хөнтхатыгләв, туп башкир ләтңыл потыртәв, руц ләтңыл тән тох потыртаңкве ханьщувләгыт, яныгыщ щәнә ләтңаныл вос вәганыл.

Галина КОНДИНА

Мā-вит янытлан ёмас сымпа нэкве

О.Скобкарёва

Ты нэкве ёт ювле хулытум тал ойгпам элы-палт вайхатсумён, такви вәрум нётнэ пормасанэ Ханты-Мансийск үст тыналасанэ. Тав олупсатэ урыл мощ потыртас.

Наме Ольга Скобкарёва, Нягань үст олы. Тит тал ювле хулытум порат мащтырлан колнак пунсыс, предприниматель рупата вәрунқв овылтахтас. Ос манрыг ты рупата вәрунқв патыс, тав анузн тох лавыс:

– Ам ватахтем тал олдн ошнэ ос ловиньтан банкколт рупитасум. Элалы иң рупитанувум, ос тәрвигытн вәрмаль ёмтыс – пүльницат ләккарытн лаввёсум, алпимт пувласпи-агм хонтвес. Ам тара та рупатаныл пөхан миначум, номтум сака люблиг ёмтыс.

Ос матъёмас, ам сав ёмас юрт оныщёгум, ятил ойкам сака ёмас, тән ты анузн тонт сака нётсыт. Акваг лаввёсум, номтум хот ул вос саки, матыр йильпи рупата вәрунқв вос патёгум, тох мащтырлаңкв ты овылтахтасум.

Агмум хонтыма пәсныл нила тал ювле хулытыс.

Ләккарыт лавёгыт, алпим хосыт пувласпи сака ат тарамлас, тәрпитн ёлпобилттавес. Ам амтинәмн акваг тох лавёгум – агмум ёт ам потыртахтёгум, пусмалтахтынэм халт кәсың хөтал туп ёмас номтыл олэгум, кәсың хөталн пүмашипа латың лавёгум.

Хотьют тамле тәрвигытн агм оныщи, вәим, тәнанылн сака тәрвигытн. Ам овыл хөталныл тэла тал шар ат үнлысум, матыр юнтсум, сәтапныл пормасыт сагсум, хурит пөслысум. Вөрн акваг ялантёгум, тот номтанум посыңыг ёмтёгыт ос элалы олднэ магыс ёрыл пинавем.

Мән Нягань үсувт Синергия ос технопарк нампа колыг олэг. Тот ты акван-атхатыглэв, аквьёт рупитэв. 2019 тал пәсныл «фитодизайн» тэлан ханищтахтёгум. Овлэт хорамың лүптат ёт рупи-

тасүв, ань ос юи-обвыл тәлытт савсыр хаслытыл юн ошнэ пормасыт вәрёв.

Мән округувт налымантем савсыр хаслы яныгми, савсыр щирыл олюптыянүв. Сәлы тэп ёт ос рупитэв. Нор онтсыл тагатан магыс хурит, щёсыт тәнанылныл вәрёв. Мәхум сака пүмшалахтёгыт, ёвтёгыт.

Мащтырлан колнак кәсың хөтал ялантёгум. Тот рупитан махманум, ойкам үргалым оныщавем. Агим ос сав нёты, тав анузн ты савсыр хаслы хонты, пормасанум пуссын нётнэг хорамтыянэ.

Мән палтув үс ныврамыт акваг ёхталэгыт, мән тәнаныл мащтырлаңкв ханищтыянүв. Тән магысыланыл маныр эри, ойкам пуссын щёпиты. Ныврамаквет ёхтёгыт, та пөслэгыт, та мащтырлэгыт. Мән тәнанылн хаслы ос сәлы тэп урыл потыртэв.

Нән ул вәглын, сәлы тэп ос савсыр хаслы сака сав тал яныгмёгыт. Тәнаныл вөрт нас тох атуңкв шар ат рөви. Мән ань ищйпың ут хосыт маныр эри, хасылтэв, та тәс хаслытыл пормасанув ты вәриянүв.

Округув хосыт савсыр үсытн ялантэв. Мөлты тув порат мән Шапша пәвылт сәтахтем хөтал олсүв, тот олднэ махум ос ныврамыт мащтырлаңкв ханищтасанүв.

Тамле рупата вәрнэв порат мәнавн сака ёмас, тара-наңки, мирн мән рупатав щәгт тоты, тән мән тэлав урыл сака пүмшалахтёгыт.

◆
Ты ёмас сымпа нэкве Нягань үст олы. Мён тав ётэ потыртамумён

Аны

Ёнгынут

Йипыг

порат ойкатэ таве акваг тигыгласэ, тав вәггал патыс ман ати, үщлахтуңкв таңхи ман ати. Ляпат люблём юртнэтэ ос акваг уральтахтас.

Тамле ёмас сымың махум ёт ты вайхатасум. Ятил нэкве агме пөхан вос мины, сав тал элалы вос олы.

**Валентина
ХОЗУМОВА**

Мирыт Эрганыл атнэ хум

Эргын хум Гурудэ

Суссылтап

Москва үст ВДНХ мāt мощцаг хультум мирыт щань лātңаныл урыл потыртан мāгыс сāv хōтпа акван-атыглавес. Та хōталт яныг ялпың хōтал блыс, тав тох лāваве – Щань лātңыт үргалан Мирхал хōтал.

«Ханты ясаң» газетаныл Петр Молданов тот блыс, «Лүймә сәрипос» мāньщи газетавныл ам тув ялсум. Мāн ётув эргыт эргын хум потыртас.

Тав наме **Руслан Ивкин**, тав хакас хум, сāvсыр мирыт мāгыс эргыт вāри ос такви эргиянэ. Сāvсыр мāt эргим яласы, такви стихыт хансы. Эргынэтэ порат тав мот намыл лāваве – **Гурудэ**. Ты тав щашёкватэ (манос анёкватэ) бпарич наме.

Хум Сахалин мāt самын патыс, тот яныгмас. Та мāныл тāн Хакассия мāн вāнтлысыт, тув блмыгтасыт. Тот омаге-āтяге бльсиг. Тув блмыгтаманыл порат Руслан сāvсыр мирыт эрганыл, урыл пүмшалахтуңкв патыс ос ты тэла элаль тотнэ мāгыс янас кол пунсуңкв номылматас.

Олупсатэ урыл тав тох потыртас:

– Сахалин мāt ам мāнь мирыг халт блсум, ты мāхум тох лāвавет – нивхыт ос ульта. Тāн эрганыл ам хўнтлысанум, хунь рўпитаңкв бвылтахтасум, ам бвлэт нивхи мāхум ёт эргыт атнэ кол вāрсум. Мāн нивхи лātңыл тит эрыг вāрсүв. Ань мāхум ты эргыг сака хўнтлэгыт, хōт-āti аквагта эргияныл.

Нивхи нампа мир бс мощцаг ёмтыс. Тāн палтаныл блмум порат «тынрын» нампа сāңквылтан пāрт урыл потыртавёсум. Насати «тынрылыл» сака мощца хōтпа ёнгункв хāсы. Ос ты ут туп акв тāн бньщи, туп тавётыл суй вāруңкв рбви.

Ань Россия янытыл эргыт акван-атнэ колыт та пўнсавет. Чувашия мāt

тамле кол бс блы. Тув мāхум ёхталэгыт, сāңквылтаңкв ханищтахтэгыт, щань лātңыл эргёгыт. Ань тāра ты патыс, кāсың мир такви эрганэ эргункв, такви маснутанэ мōт мирн суссылтаңкв сака кāсащи.

Тāl сыв акв щёс ам аквёет рўпитан мāхманув ёт тув ёхталэгум, хўрум хōтал тот рўпитэв, эрганыл хўнтлыянүв. Мāk нётнэ ос ёмас эргыт мощ мōт щирыл хансыянүв, тувыл та эргыт мā янытыл та суйтэгыт.

Ос акв тамле ёмас вāрмаль акваг вāрёв, концерт суссылтан порат мāхум вбвианүв – тāн тāнти маснутыл масхатым тув вос ёхтэгыт. Хунь акван-атхатэгыт, мāн та мир акв эрге аквёет эргилүв.

Мāнь няврамытн эргын эргыт аквмат порат ам атуңкв патсанум, тāн «колыбельный» эргыг лāвавет. Щань такви нявраматётэ мāгсыл

вāрум эрге эргынэтэ порат таве ёрыл пинытэ, Отыраныл урыл тавён эрги. Тувыл ам ты урыл тина пбслыслум.

Ты йист яныгман няврамыт, агит-пыгыт мōт щирыл номсахтым яныгмёгыт. Тāн ётаныл рўпитаңкв эри, тāн ётаныл потыртаңкв эри. Ань тōва хōтпат тох лāвёгыт, мāн пуссын руц лātңыл потыртэв, эргыт ос вос руц лātңыл эргавет.

Ам ты лātңыт ёт шар ат кāсащёгум. Мāн халуvt сāv хōтпа хотють мōт лātңыл эргын эргыт хўнтлуңкв кāсащи, тāн ты тэла пүмшалахтэгыт, мōт лātңыл вāрим эргыт тāнанылн вāңкв пүмыщ.

Амти эргынэм порат тит лātңыл эргёгум, акв эрыг-охсам руц лātңыл эргилум, мōт охсатэ мōт лātңыл эргилум. Мāн Россия янытыл концертыт суссылтым яласэв.

Ам вепс, саам лātңыл хансым эргыт бньщёгум. Тāн блнэ мāнылн хунь ёхтэгум, ты эргыт эргиянум, тāн татем щāгтэгыт. Ам ётум эргёгыт, аквёет ййквёв.

◆
Руслан Ивукин, Гурудэ-хум, урыл мāн тох потыртавесүв, тав ань намыңсуиң хōтпаг блы, мā янытыл яласы, сāvсыр мирыт эрганыл эрги. ООН ос ЮНЕСКО мāt вāве. Россия Президент пāлыл тит щёс яныг олма мўйлупсал майвес. Тина суссылтан тōтап щирыл бс акваг суссылтаве.

Кāсың мир мāгыс ты ёмас хум сыве щāрги, ос мощцаг хультум мирыт мāгыс тав сāv ёмас рўпата вāри, эрганыл ёлхансыянэ, ёмашакв ос пүмшиг вāриянэ, тāн вос вāвет.

Валентина ВАСИЛЬЕВА

www.khanty-yasang.ru

«Этпос пүри» вәрыглавес

Соссаң мähманув «Тылащ пори», мähнщи щирыл «Этпос пүри», пүрлахтын нак тўяг Этпос яныгман порат вәрияныл, руш лätңыл ты ялпың хөтал «Праздник угощения Луны» ләваве.

Ты порат хөталанув кәсыңъөмт хосанув пöстүңке патэгыт, кон мälтыпыг ёмты, мäh-витув öс нöх-сәйкалы. Сосса мähум ләвёгыт, тамле пүри юи-пälт лильпи тäl ушта öвылтахты.

Мähнполь этпос 12 щислат Югорск үст пöхат «Эссландия» нампа ўшлахын мät «Этпос пүри» вәрыглавес. Тамле мүйлын мäh «Сүевät пävыл» мähнщи музей пöхат ўнттувес. Пионерский, Коммунистический пävлыгт öлнэ нävрамыт тув ёхталасыт.

Мähнщи нэ Дарья Белова ос ханты нэ Надежда Костылева нävрамытн öвлэт ты ялпың хөтал урыл потыртасыг. Тувыл әгиришит-пыгришит Юван Шесталов хансум мөйтэ «Хөтал ос Этпос» суссылтавёсыт.

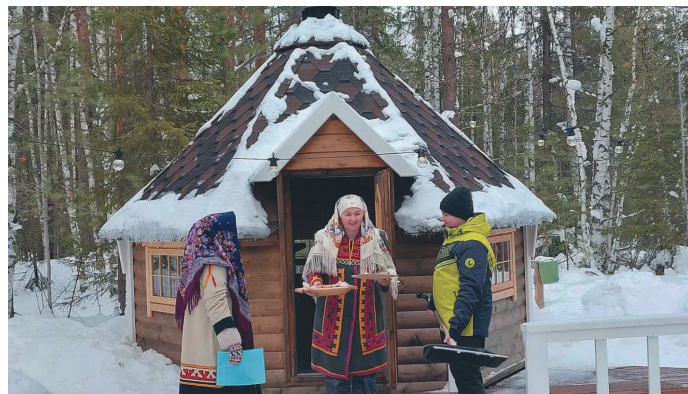
Ты юи-пälт мähум йив мähнт висыт ос тәнки халанылт потыртым мähнщи кол нупыл ёмантасыт. Äвияныл мähнтыл тākыщ рätашлаңке патсыт, колт öлнэ мähумн вос хўлавет, мүй хөтпат ты ёхтысыт. Тувыл мähнщи колныл Миснэ кон квäлыс, мähнтын ўйхул хурип сät нянн пиныс. Тэнутаныл ёт түйтыл вәрим пасан

мус миңасыт. Ўйхул хурииг вәрим нянит Этпос нупыл ўнттысаныл ос хўл вос сävми, вöруит вöрт вос сävмёгыт, мähум пүстәгыт, шуниңыг элалыт вос öлэгыт, та урыл пöйкщасыт. Мүйлын нävрамыт пасан вätан пуссын вöввёсыт, исум щäйл айтвёсыт, атың нянит тыттувёсыт. Тан исум щäй айнэныл порат Дарья Белова Юван Шесталов хансум «Исум щäй» стихе ловиньтастэ.

Ты юи-пälт мүйлын мähум сävсыр пүмыщ әмщил әмщувёсыт, сävсыр ёнгыл ёнгылтавёсыт, әгиришит «Куренька» ййкв ййквуңке хаништавёсыт. Нävрамыт Этпос ос Хөтал урыл стихыт тот ловиньтасыт.

Ўст öлнэ нэ Мария Фролова сунын кёрим кўтьванэ ёт тув ёхталас. «Хаски» кўтьвыт такем нётнёт, лätңын ёмашакв хўнтлэгыт. Сунаныл тащир вәрим öлэгыт, миннэ хөтпа сунын ўнтылматы, мөтанэ сыс юи-пälн люлюмты, тох та тотавёг. Кәсащан хөтпат кўтьвың суныл маткем тот та яласасыт.

Ты пүрлахтан нак шар öвлэт Белоярский районт ханты мирн öвылтавес.

Пёс пораттот öлум хантыт ос Äс мähнщит Этпос нупыл акваг пүрлахтасыт. Ханты-Мансийск үст «Торум Маа» музей «Этпос пүри» манос «Тылащ пори» кәсың тäl тўяг вәрыглаве. Юи-öвыл тälытт округувт рүпитан музейт тамле пүрлахтын нак öс вәрыглэгыт.

Югорск үст «Эсслан-

дия» нампа ўшлахтын мähн ты ялпың хөталн мир ань öс вöвыглавет, мähум тох пүмщалавет, мähнщи, ханты мирыг пёс йис вәрмалянув урыл потыртавет.

Дарья АМЕНТЬЕВА

Советский үс музейныл кётым хурит

Лүймә сәрипос

(Северная заря)
№ 6 (1312), 28.03.2024

Соучредители

Дума, Правительство
ХМАО – Югры

Издатель

Департамент внутренней
политики
ХМАО – Югры

Редакция

ВРИО главного редактора –
Рагимова Н.В.
Телефон (3467) 33-24-02

Заместитель главного редактора –
Кондина Г.Р.
Телефон (3467) 33-22-72

Ответственный секретарь –
Уэль В.В.
Телефон (3467) 33-23-09

Адрес редакции и издателя:
628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52

Е-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул. Маяковского, д. 14.

Индексы 04399, 54399

Тираж 1710 экз.

Заказ 1264

Цена свободная

Мнение авторов
публикаций не
обязательно отражает
точку зрения редакции.

Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной

службы по надзору
в сфере связи,
информационных
технологий и массовых
коммуникаций
по Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

Свидетельство
о регистрации
ПИ №ТУ 72-00795
от 23 января 2013 г.

12+

Этпос яныгман кастыл мүйлысыт

Дмитрий Дюжев вөртыпал нупыл лүли

Ханты-Мансийск үст ты этпост атхуйплов щислат «Тылащ Пори» («Этпос Пури») ханты ос мәнъщи махум пёс ялпың хөтал мүйлувес. Тамле ялпың хөтал тўя ёхтынёт порат ос этпос яныгман сис акваг вәрыглаве. Төнт «Төрүм Маа» музей яныг канын махум вөвавет ос тән тот пүрлахтэгыт.

Кәсыңъөмт «Тылащ Пори» янытлан хөтал элы-пәлт музейт рүпитан мәнълат хөтпат үст өлнә хантыт, мәнъщит палт юв ёхталэгыт ос пүрлахтын магыс тәнүт атэгыт. Тән өвлэт йив мәнтыл авиянылт щихыртан суй вәрэгыт ос ты мус ләвөгыт: «Этпос, этпос тэңкве ос аюңкве таңхи. Нәй-нә йильпи этпос-пыг, Төрүм этпос-пыг самын патыс! Тэңкве вөви».

Та юи-пәлт мүй хөтпат юв-шалтэгыт ос мүйлупсал мивет. Тувыл конквәлнэныл порат тән ләвөгыт: «Сүмьяхын тәтлыг ке өлыс, ань вос тәгынты. Анысән паттатэныл нөңхаль пиним ке өлы, эрнэг вос үнттаве. Тәнэ пасанын акваг тәнүт вос өнъщи, сүмьяхын тәглэкв вос ёмты».

Мүйлын коланылт атым тәнүтыт мөт хөталэт

пүрлахтын пасанын үнттавет. Тынакт ань Фаина Павлова Иштимирова, Анна Илларионовна Зверева ос Тамара Сергеевна Мерова колытын мүйлупса атуңкве ялыс.

Аквта хөталэт музейт рүпитан нэт «Нянь вой» нампа ханищтан щёс щёпитәлсыт. Тув нянь вәрнә кәсащан хөтпат ёхталасыт ос тән нянь сумил тэлыгтасыт ос пәрт тармыл үйхул хурит пинсаныл ос мощ пөльтысаныл. Та щирыл сәлы, мис, лув, пәля, щипкурек ос мөт үйхулыт хурияныл няниг вәруңкве ханищтавёсыт.

Ос мөтыт хөталт этипәлаг үст өлнә махум «Төрүм Маа» яныг канын вөввёсыт. Овлэт мүй махум «Хөтал» нампа Асугорский театр щёпитама тўлыглап суссыт. Артистат

«Этпос – матум өйка» пүмыщ ёныг суссылтасыт. Махумн тав сака мўстыс.

Этипәлаг такем тўялтахтас ос нэмхотьют сысы ат минас, пуссын пүмщалахтым элал мүйлысыт, нйврамыт ёнгысыт, поргысыт.

Музей кўщай нэ Людмила Александровна Алфёрова мүйлын мирытн паща ләтың ләвыс ос пүрлахтын канын яныгпәла сосса махум вөвсанэ. Тән халанылт өвыл щёс мәнънув хөтпат өлсыт. Ань пүрлахтын вәрмаль элал тотнә магыс вос вәганыл.

Сургутский районныл ханты Экваг-өйкаг Данил Николаевич ос Эльвира Николаевна Покачеыг ёхталасыг. Данил Николаевич Покачев сәв пёс накыт вәг, тав ань ханты ләтңыл пөикщас ос тән Виктор Банк ёт аквёэт пёс нак щёпитасыг.

– Ам тыг ёхтыгламум магыс сака щәгтсум. Ты ма сака нётнэ ос тыт такем ёмас махум өлэгыт. Тән ма-вит эруптэгыт, үргалыяныл ос мөт мирыт аквтох өлуңкве ханищтыяныл.

Ам яныг үст өлкемт, нэмхуньт тамле тўйтың хөталн ат ликмыгласум. Ты этипәлаг тай такем яныг сыстам тўйт тўйис. Махумн нэмат торас ат вәри, тән аквтупмат сыстамтахтэгыт, номтаныл посың ос пуссын щәгтым өлэгыт.

Пөикщан хөтпа такви щәнә ләтңөтыл ма-вит нупыл пөикщи, посың хөтал, мирыт акванюрщхатнә ләтың ләви. Ты ялпың мәт лүлим ам ййвыт суюныл хўнтамласанум. Төват өвлэт асталыг лүлөгыт, мөтаньт вөтн хөявет ос тованылтыл суй вәрэгыт. Мария Кузьминична ам

Мүйлын махум халт кинат пөслахтан хум Дмитрий Дюжев өлыс. Тав пуссын вәрмалит суссанэ, хўнтлысанэ ос сака ощатахтас. Пасан вәтат Мария Кузьминична Волдина тавән сосса махум йис өлупсаныл өвылтыт потыртас ос акв мөйт мөйтыс.

Та юи-пәлт Дмитрий Дюжев мәнавн ләвыс:

нуплум ләвыс, ам нюлы ййв хурипа, төнт ам тәра ты ййв атэ атаяслум, анум тыи сака мўсты. Ань Россият өлнә кәсың хөтпа тамле ялпың мән вос ёхталәлнув ос сәв сөт вос өщнув.

Тамара
МЕРОВА